

Tytuł szkolenia: Odzyskiwanie danych z dysków twardych

Kod szkolenia: Odzyskiwanie danych

Wprowadzenie

Dane cyfrowe odgrywają coraz większą rolę w działaniach biznesu, funkcjonowaniu służb publicznych i w życiu prywatnym. Bardzo często nie są one już w żaden sposób przechowywane w postaci papierowej. Nie zawsze są też dostatecznie zabezpieczone przed ich utratą. Kopia zapasowa – o ile w ogóle jest wykonywana – nierzadko okazuje się uszkodzona lub zbyt nieaktualna, by mogła z powodzeniem zastąpić utraconą informację. W pogoni za oczekiwaniami rynku, także przy produkcji nośników danych, producenci poszukują oszczędności i balansują na granicy możliwości fizycznych. Zwiększanie pojemności i wydajności przy jednoczesnym obniżaniu kosztów musi skutkować wzrostem awaryjności. Współcześnie wiele modeli dysków twardych nie mogłoby przetrwać okresu gwarancyjnego, gdyby nie zaszyte w oprogramowaniu układowym algorytmy korekcji błędów oraz zarządzania defektami powierzchni. Ale złożone oprogramowanie układowe zarządzające dyskiem samo w sobie nie jest niezawodne i jego problemy stały się osobną kategorią coraz popularniejszych usterek. Nawet jeśli sam dysk się nie zepsuje, dane mogą zostać utracone w wyniku ludzkich pomyłek, błędów systemowych, infekcji złośliwym oprogramowaniem, a także celowych działań, które z mniejszą lub większą skutecznością mogą te informacje uszkodzić. **Odzyskiwanie danych jest sztuką ratowania tego, co w danej sytuacji jest możliwe do uratowania.** Wymaga ostrożności w postępowaniu i adekwatności podejmowanych działań, tak, by nie doprowadzić do pogorszenia stanu nośnika i jego zawartości. Dlatego tak istotne znaczenie ma zrozumienie budowy i zasad funkcjonowania dysków twardych oraz umiejętność przeprowadzenia diagnostyki przed podjęciem działań, których skutki mogą być nieodwracalne.

Adresaci szkolenia

Szkolenie adresowane jest do techników serwisów komputerowych, informatyków śledczych, techników kryminalistycznych, funkcjonariuszy służb policyjnych, administratorów systemów, osób odpowiedzialnych za reakcję na awarię infrastruktury IT, nauczycieli informatyki.

Cel szkolenia

Celem szkolenia jest zapoznanie uczestników z:

- dyskiem twardym, jego budową i funkcjonowaniem,
- przechowywaniem i organizacją danych w ujęciu fizycznym i logicznym,
- przyczynami awarii i utraty danych,
- narzędziami wykorzystywanymi w odzyskiwaniu danych,
- podstawami diagnostyki dysków twardych,
- podstawowymi metodami postępowania w przypadku różnych typów uszkodzeń oraz przygotowanie ich do dalszej nauki w zakresie odzyskiwania danych.

Po szkoleniu uczestnik będzie:

- rozumiał, jak jest zbudowany i jak działa dysk twardy,
- odróżniał adresację na poziomie fizycznym, LBA i struktur logicznych,
- potrafił zminimalizować ryzyko pogorszenia stanu dysku i jego zawartości,
- potrafił zidentyfikować protokół komunikacyjny, typ magistrali i rodzaj złącza
- dobrać odpowiednią przejściówkę do podłączenia dowolnego dysku,
- umiał przeprowadzić podstawową diagnostykę, zinterpretować jej wyniki
- umiał identyfikować najpopularniejsze usterki,
- rozumiał zasady działania oprogramowania do odzyskiwania danych,
- potrafił wykonać pełną lub częściową kopię posektorową,
- potrafił poprawnie zidentyfikować model dysku
- potrafił dobrać dawcę podzespołów,
- umiał wykonać podstawowe naprawy PCB oraz przysposobić PCB dawcy,
- potrafił realnie ocenić swoje umiejętności
- potrafił powstrzymać się od działań, do których jeszcze nie jest przygotowany,
- wiedział, jak samodzielnie może rozwijać umiejętności manualne w zakresie mechaniki dysków twardych,
- znał ogólny model architektury oprogramowania układowego dysków twardych,
- umiał ograniczyć pojemność dysku twardego i usunąć takie ograniczenie,
- potrafił skomunikować się z dyskiem przez terminal szeregowy.

Czas i forma szkolenia

- 35 godzin (5 dni x 7 godzin), w tym wykłady i warsztaty praktyczne.

Plan szkolenia

1. Podstawowe zagadnienia związane z budową dysków twardych ich funkcjonowaniem i usterkami

- Zarys rozwoju technologii dysków twardych, ważniejsze zmiany technologiczne, stan badań
- Podłączenie dysku twardego do komputera. Standardy i protokoły komunikacyjne, typy magistral, rodzaje złącz
- Ogólny schemat budowy dysku twardego
- Podstawy fizyki zapisu magnetycznego. Zapis równoległy i prostopadły
- Autopsja dysku twardego z omówieniem poszczególnych elementów i ich roli w przechowywaniu danych
- Ogólny model architektury oprogramowania układowego dysków twardych
- Organizacja danych na dysku twardym. Poziomy adresacji. Podsystem translacji adresów logicznych na fizyczne
- Zarządzanie defektami. Rola list defektów w podsystemie translacji
- Podstawy serwomechanizmu. Sektory serwo, śledzenie ścieżki, sygnał błędu pozycjonowania
- Technologia SMR. Media Cache i dwupoziomowy system translacji.
- Sekwencja startowa dysku twardego.

2. Najczęściej pojawiające się problemy w odzyskiwaniu danych

- Problemy logiczne i fizyczne
- Struktury logiczne i ich rola w dostępie do danych. Adresacja na poziomie logicznym. Proces lokalizacji i odczytu plików
- Najczęstsze przyczyny i objawy wystąpienia problemów logicznych.
- Automatyczna naprawa uszkodzonych struktur logicznych i jej konsekwencje dla możliwości odzyskiwania danych
- Ataki złośliwego oprogramowania, szyfrowanie danych
- Logiczne zespoły złożone z wielu dysków – podstawowe informacje o macierzach RAID
- Najczęstsze błędy i problemy związane z macierzami RAID
- Degradacja i defekty powierzchni magnetycznej. Wpływ prądu zasilającego oraz czynników środowiskowych na pracę dysku twardego
- Uszkodzenia elektryczne i elektroniczne
- Skutki zalania i korozji
- Uszkodzenia mechaniczne. Najczęstsze przyczyny i mechanizm powstawania usterek
- Uszkodzenia oprogramowania układowego. Związek usterek oprogramowania układowego z architekturą i stanem technicznym dysku
- Wpływ uszkodzeń fizycznych na stan struktur logicznych
- Wpływ celowych uszkodzeń i zdarzeń losowych na stan techniczny dysku.
- Programowe i sprzętowe metody nieodwracalnego usuwania danych oraz ich skuteczność
- Wstępna wizualna analiza dysku
- Uruchomienie dysku. Znaczenie diagnostyczne odgłosów
- Znaczenie diagnostyczne paszportu dysku i błędów detekcji
- Metody wstępnego odróżniania kategorii uszkodzeń

3. Przegląd oprogramowania i urządzeń do odzyskiwania danych

- Podstawowe programy diagnostyczne i ich wykorzystanie
- Skanowanie powierzchni i interpretacja wyników
- Rejestr stanu i rejestr błędów oraz ich znaczenie w diagnostyce dysków twardech
- Uszkodzone sektory i ich rodzaje
- Zerowanie i remapowanie jako procedury naprawcze i ich wpływ na możliwości odzyskania danych
- Analiza SMART i jej wartość diagnostyczna
- Ogólne zasady działania programów do odzyskiwania danych
- Wybrane przykłady prostych programów do odzyskiwania danych
- Zaawansowane programy do pracy ze strukturami logicznymi
- Hex-edytory i jego wykorzystanie w odzyskiwaniu danych, możliwości bezpośredniej edycji nośnika
- Zabezpieczanie danych na drugim nośniku. Kopia posektorowa, a kopia zapasowa i obraz systemu. Blokery sprzętowe. Możliwości logicznego ukrycia dysku przed systemem operacyjnym
- Koncept mapy. Możliwości wykonania częściowej kopii posektorowej i mapowania wybranych plików
- Podstawowe narzędzia ręczne. Ochrona ESD
- Terminal szeregowy i jego przeznaczenie.
- Zaawansowane rozwiązania sprzętowe – programowe do pracy z uszkodzonymi dyskami
- Komora laminarna, jako niezbędny element czystego środowiska do ingerencji w podsystem mechaniczny dysków twardech
- Narzędzia do ingerencji w podsystem mechaniczny dysków twardech
- Przykłady rozwiązań dedykowanych i uniwersalnych
- Podstawowe informacje o urządzeniach wykorzystywanych w laboratoriach fabrycznych i naukowych

4. Dobór elementów do naprawy dysków

- Prawidłowa identyfikacja dysku. Marka handlowa, a model techniczny
- Schematy oznaczeń modeli stosowane przez producentów
- Rodziny modeli
- Kryteria doboru PCB
- Możliwość podstawienia PCB bez zintegrowanego mostka USB-SATA
- Podstawowe kryteria doboru dawców głowic

- Oznaczenia kodowe stosowane przez producentów
- Postępowanie w przypadku braku odpowiedniego dawcy. Dobór dawcy głowic w kategoriach prawdopodobieństwa

5. Naprawa elektroniki

- Diagnostyka uszkodzeń elektroniki
- Utlenienie i zasiarczenie kontaktów
- Elementy zabezpieczające i ich uszkodzenia
- Uszkodzenia sterownika silnika
- Mostki szyfrujące i rozwiązywanie związanych z nimi problemów
- Identyfikowanie i wymiana uszkodzonych elementów
- Przystosowanie PCB dawcy

6. Wymiana głowic i talerzy w dyskach

- Przygotowanie do pracy w komorze laminarnej, człowiek, jako źródło zanieczyszczeń
- Przygotowanie pacjenta i dawcy do rozebrania, dobór narzędzi
- Podstawy pracy w komorze laminarnej, ergonomia, zalecenia eksploatacyjne
- Kolejność demontażu podzespołów
- Magnesy stałe i mechaniczne ograniczniki wychYLENIA bloku głowic magnetycznych
- Sposoby parkowania głowic. Demontaż i montaż bloku głowic magnetycznych
- Sposób postępowania w przypadku zaparkowania głowic na powierzchni talerza
- Zablokowanie silnika
- Zanieczyszczenia powierzchni talerzy i sposoby ich usuwania
- Zarysowania talerzy, zapiły, przykłady zeszlifowanej powierzchni

7. Rozwiązywanie problemów z firmware dysków

- Klasyfikacja modułów oprogramowania układowego ze względu na znaczenie dla uruchomienia dysku i uzyskania dostępu do danych
- Moduły zamienne i unikatowe dla danego dysku oraz ich rola w dostępie do danych
- Najczęstsze problemy oprogramowania układowego i ich przyczyny
- HPA, jako metoda ograniczania pojemności nośnika i ukrywania danych
- Podsystem bezpieczeństwa, hasła ATA,
- Proces automatycznej realokacji uszkodzonych sektorów, a problem listy relo w dyskach WD
- Wprowadzenie do użycia terminala szeregowego w diagnostyce i naprawie dysków Seagate
- Wyprowadzenie ze stanu zajętości, identyfikacja ścieżek kanału odczytu
- Test głowic
- Odczyt i kasowanie SMART
- Odczyt wybranych plików systemowych strefy serwisowej
- Problem tzw. Czarnej serii (muchy CC)

8. Zajęcia praktyczne / ćwiczenia

- W przeplacie z częścią teoretyczną dotyczącą poszczególnych zagadnień
- Diagnostyka losowych usterek